

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Pokuty ve veřejné správě

Předkládá: **Jan Čechura**

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Tomáš Louda, CSc.**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Pokuty ve veřejné správě“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Poděkování

Rád bych zde poděkoval vedoucímu bakalářské práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za jeho rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky.

Obsah

1. Úvod	1
2. Definice pojmu pokuta	2
3. Přestupek.....	4
4. Správní řízení	6
5. Přestupkové řízení.....	9
6. Blokové řízení	16
7. Pořádková pokuta	21
8. Postup ohledně pokut ukládaných Policií České republiky	22
9. Vymáhání pokut	24
10. Zánik odpovědnosti za přestupek	31
11. Závěr	34
12. Resumé.....	35
13. Literatura a další použité prameny	36
14. Přílohy.....	38

1. Úvod

Téma závěrečné bakalářské práce „ Pokuty ve veřejné správě“ jsem si vybral proto, že ve svém budoucím profesním životě bych rád působil ve veřejné správě, přesněji u Městské policie. Tam se budu s pokutami setkávat denně. Obecně mě zajímaly sankce za přestupek. Existují čtyři druhy sankcí ve správním řízení, které je třeba rozlišovat.

Ve své práci bych chtěl široké veřejnosti vysvětlit problematiku pokut ve správním řízení, rozdíl mezi správním řízením a řízením blokovým.

Práce nebude obsahovat výčet jednotlivých možných pokut, ale obecně způsob udělování pokut. Chtěl bych zde popsat opravné prostředky proti pokutám a způsob vymáhání pokut.

V bakalářské práci bych chtěl úvodem vymezit pojem pokuty a přestupku, v druhé, nejobsáhlejší části rozeberu proces správního a přestupkového řízení i s jejich zásadami. V další části bych chtěl dopodrobna rozebrat řízení blokové a pořádkovou pokutu. Poslední kapitoly práce se zabývají vymáháním pokut a zánikem odpovědnosti za přestupek.

2. Definice pojmu pokuta

Pokuta je jednou ze sankcí, kterou lze uložit za přešupek. Bývá za přešupek ukládána nejčastěji a použije se jí v případě, kdy napomenutí by nevedlo k nápravě. Ve zvláštní (druhé části) zákona o přešupcích (§ 21 až § 50) jsou výslovně stanoveny horní hranice sazby pokut. Obdobně je tomu u jiných zákonů, které mají ve svých ustanoveních postih za přešupky.

S účinností od 1. července 2006 byly do zákona o přešupcích zaneseny i spodní hranice pokut, a to konkrétně u přešupků proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích nebo u přešupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Přešupkový zákon přitom připouští snížení sankce za přešupky podle ust. § 30 odst. 1 písm. g) až písm. i) pod stanovenou hranici jen za splnění zákonem taxativně stanovených podmínek. U tzv. „dopravních přešupků“ tato možnost správnímu orgánu dána není.

Pokuta může za určitých okolností představovat zásah do základního práva podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a to v případě, pokud zasahuje do majetkových poměrů jedince se značnou intenzitou. Zakotvení minimální výše pokuty do zákona v zásadě sleduje legitimní cíl, neboť umožňuje odlišit závažnost či nebezpečnost těch kterých typů protiprávních jednání. Může se jevit jako určitý prostředek ochrany před eventuální diskriminací, na druhé straně však vede k omezení možnosti správního deliktu přihlédnout ke konkrétním okolnostem případu, osobě delikventa a k jeho poměrům. Stanovování a zvýšení dolní hranice sankce neumožňuje vždy uplatnit zásah přiměřený a může mít ve vztahu k subjektům, jímž je sankce v podobě pokuty ukládána, někdy i charakter likvidační. Zákonem stanovená minimální výše pokuty však nesmí mít pro delikventa likvidační charakter. Není-li respektována tato zásada, jedná se o takový zásah do práv jednotlivce, jenž vzhledem ke své intenzitě představuje porušení čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně základních práv a svobod.

Na druhou stranu za přešupky podle ust. § 30 odst. 1 písm. l) až p) přest. zák. ve zvláštní části zákona stanovení sankcí chybí, proto se použije obecné ust. § 13 odst. 1 přest. zák.

Konkrétní výše pokuty je závislá na rozhodnutí příslušného správního orgánu. Při rozhodování o její výši se přihlíží k závažnosti přešupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a k jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele. Správní orgán je též povinen zohlednit, zda a jakým způsobem byl pachatel přešupku pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení.

Horní hranice je výrazně diferencována. Pokud by ve II. Části přest. zák. nebo příslušném zákonu nebyla stanovena výše pokuty tak horní hranicí je vždy částka 1000,- Kč.

U mladistvých se horní hranice pokuty snižuje na polovinu, přičemž však nikdy nesmí být vyšší než 2000,- Kč.

Pokuta má ovlivnit pachatele tak, aby se v budoucnu podobného přestupku nedopouštěl. Zároveň má odrazovat ostatní osoby od podobného protispolečenského jednání. Cíle může pokuta dosáhnout tehdy, odpovídá-li závažnosti spáchaného přestupku a znamená-li pro obviněného skutečnou újmu. Takový postup bude třeba volit v případě, kdy pachatel získal přestupkem určitou výhodu, kterou je možno hodnotově vyjádřit. Někdy by nízká pokuta pachatele spíše povzbuzovala k dalšímu protispolečenskému jednání, než aby od něj odrazovala. Při ukládání pokuty se také přihlédně k platebním možnostem pachatele.

Podle přestupkového zákona i podle rozpočtových pravidel republiky jsou pokuty uloženy za přestupky příjmem obce, pokud její orgán buď rozhodoval ve věci v prvním stupni, nebo vymáhal pokutu uloženou jiným správním orgánem. Pokuty uloženy za přestupky jiným správním orgánem jsou obdobné jako sankce za různé jiné správní delikty příjmem rozpočtu České republiky a placeny na účet příslušných finančních úřadů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.¹

Pokuta je jednou z možných sankcí v přestupkovém řízení. Těmi dalšími jsou napomenutí, zákaz činnosti, propadnutí věci a další odlišné sankce podle některých zákonů.²

¹ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652.

²§11, písm. a-d, odst.1 Zákona č. 200/1990 Sb.

3. Přestupek

1. -Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.

2. Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací

a) přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný zákonem nebo

b) nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak.³

K úmyslnému spáchání přestupku dochází tehdy, jestliže osoba chtěla porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem nebo zájmy chráněné jinými právními předpisy, když věděla, že svým jednáním může chráněné zájmy porušit nebo ohrozit a pro případ, že je ohrozí či poruší, s tím byla srozuměna.

K nedbalostnímu spáchání přestupku dochází tehdy, jestliže pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem nebo jinými právními předpisy, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Dále jde o případ, kdy osoba nevěděla, že svým jednáním může způsobit ohrožení nebo porušení zájmů chráněných zákonem nebo jiným právním předpisem, ačkoliv s přihlédnutím k okolnostem a osobním poměrům o tom mohla a měla vědět⁴.

Přestupek je považován za delikt s nejnižší společenskou nebezpečností.

Existují tzv. *okolnosti vylučující protiprávnost*, kdy v tomto případě ke spáchání přestupku vůbec nedojde, protože chybí příslušné pojmové znaky deliktu jako je např. společenská nebezpečnost. Mezi okolnosti vylučující protiprávnost patří, nutná obrana a krajní nouze.

Nutná obrana přestupkem není jednání, kterým někdo odvrací přiměřeným způsobem v nutné obraně útok přím hrozící nebo trvajícím na zájem chráněný zájmem⁵

³ §2 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Černý, J.; Hrozinková, E., Kučerová, H. Přestupkové řízení. Linde Praha, a.s., Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví B. Hořínkové a J. Tuláčka, 2006, s. 24

⁵ § 2 odst. 2 písm.a), zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Krajní nouze přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak⁶

⁶ § 2 odst. 2 písm.b), zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

4. Správní řízení

Správní řízení a jeho právní úprava představuje těžiště úpravy ve správním řádu a jako takové je výrazem potřeby ošetřit a doplnit hmotněprávní režim veřejné správy i vlastním veřejnoprávním procesním režimem pro potřeby tzv. autoritativní aplikace správního práva při rozhodování o právech a povinnostech individuálních adresátů vrchnostenského veřejnoprávního působení. Právní režim správního řízení plní, z pohledu pravidel výkonu veřejné správy, významnou a současně nezastupitelnou funkci, nicméně na druhé straně je třeba, v jistém smyslu opakovaně, zdůraznit, že zdaleka nepokrývá celou oblast právního režimu, resp. režimů, běžné rozhodovací činnosti orgánů veřejné správy.

Správní řízení je ve své podstatě tzv. režimem aplikačním.

V souvislosti s výkonem veřejné správy vznikají a realizují se četné společenské vztahy upravované normami správního práva. Tyto vztahy jsou co do svého obsahu různorodé, přičemž meritorní postavení mezi nimi zaujímají vztahy hmotněprávní s jim odpovídajícími právy a povinnostmi příslušných subjektů správního práva. Hmotněprávní oprávnění a povinnosti ve správněprávní, resp. veřejnoprávní sféře však zpravidla nevyplývají přímo z norem správního práva, nepřichází v úvahu jejich přímá realizace, nýbrž naopak ve velké většině případů vznikají teprve na základě tzv. autoritativní aplikace těchto norem správním orgánem, spočívající v konkrétní rozhodovací činnosti.

Předmětem správního řízení je taková rozhodovací činnost orgánů veřejné správy, jejímž účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci autoritativně prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má, anebo nemá. Ve spojení s meritorním rozhodováním přitom v zákonem stanovených případech přichází v úvahu i rozhodování o procesních otázkách.

Forma správního řízení je vzhledem k podstatě, jakož i vlastnímu předmětu správního řízení značně frekventovanou formou realizace správního práva, jež je současně i formou realizace činnosti veřejné správy. Při realizaci činnosti veřejné správy tak poměrně často příslušné správní orgány, a mezi nimi především orgány místní státní správy a územní samosprávy, právě takto vystupují jako orgány aplikační, které v předepsaném postupu rozhodují o hmotných právech nebo povinnostech jiného subjektu správního práva jako účastníka správního řízení.

Správněprávní vztahy, v nichž je o hmotných právech nebo povinnostech druhého subjektu teprve jednáno a poté příslušným správním orgánem rozhodováno, jsou vztahy procesněprávní. Jejich posláním je zprostředkovat postup vzájemně spjatých subjektů tohoto tzv. správního řízení, směřujícího k vytvoření právních podmínek realizace předmětných hmotných práv a povinností v konkrétních situacích.

Správní řízení je tedy procesem aplikace hmotného správního práva, správním procesem v nejužším, resp. klasickém slova smyslu. Je to procesními normami správního práva upravený postup správních orgánů, jehož cílem je, vždy v konkrétní věci, vydání správního rozhodnutí jakožto individuálního správního aktu, přičemž součástí tohoto postupu je dále i řízení přezkumné, na něž v jistém smyslu za zákonem stanovených podmínek navazuje i řízení exekuční. Tento postup správních orgánů je do jisté míry podobný soudnímu řízení, ve srovnání s ním však není tolik formalizován a sleduje výlučné plnění úkolů veřejné správy.

Ve správním řízení se tak jedná a rozhoduje např. o povolení stavby rodinného domku, ale i stavby objektu k hospodářským účelům, o přijetí uchazeče ke studiu na střední škole, o postihu za přestupek občana nebo správní delikt právnické osoby apod.

Správní řízení se obvykle člení na tzv. správní řízení obecné a správní řízení zvláštní. Tomu také odpovídá naše dnešní úprava správního řízení, která vychází z kombinace úpravy obecné a úpravy zvláštní. Výrazem této skutečnosti jsou i konkrétní v úvahu přicházející prameny správního práva procesního ve formálním slova smyslu, které jsou, v návaznosti na ústavněprávní úpravu, představovány především správním řádem, jakož i dalšími zákony obsahujícími tzv. zvláštní procesní ustanovení. Stejně tak jsou správní orgány ve správním řízení vázány mezinárodními smlouvami, které jsou součástí našeho právního řádu.⁷

Obecné správní řízení je u nás upraveno právě ve správním řádu a představuje postup správních orgánů, který přichází v úvahu při rozhodování jak prakticky na všech úsecích státní správy, tak také v oblasti územní samosprávy, v určitých případech u některých dílčích otázkách s výjimkami stanovenými ve zvláštních předpisech. Tato úprava je jmenovitě obsažena v části druhé s. ř., nazvané „Obecná ustanovení o správním řízení“, a to společně s částí třetí, která vzdor svému názvu „Zvláštní ustanovení o správním řízení“ dále rozšiřuje „zaměření a rozsah“ tzv. obecné úpravy správního řízení. Předmětná třetí část s. ř. je výrazem snahy pojmout do obecné úpravy i nejčastější či nejpotřebnější procesní záležitosti, které byly před přijetím zákona č. 500/2004 Sb. rozptýleny ve zvláštních zákonech mimo správní řád.

⁷ SKULOVÁ, Soňa, Petr PRŮCHA, Petr HAVLAN, Jana JURNÍKOVÁ a Stanislav KADEČKA. *Správní právo procesní*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 428 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-106.

V důsledku tohoto přístupu se v porovnání s předchozím stavem obsah tzv. zvláštní úpravy správního řízení redukoval, nicméně i nadále platí, a správní řád s tím výslovně ve svém textu počítá, že úprava v něm obsažená se použije, pokud zvláštní zákon nestanoví jiný postup.

Obecná úprava správního řízení tak ani nadále není vždy aplikovatelná sama o sobě, nýbrž v některých případech je aplikovatelná jen s výjimkami stanovenými ve zvláštních právních předpisech, tzn. v kombinaci s těmito výjimkami. Tyto výjimky odráží rozmanitost úkolů a specifickou příslušných úseků veřejné správy. Jsou obvykle, ve formě speciálních procesních ustanovení, zakotveny v jednotlivých předpisech správního práva upravujících současně hmotné správněprávní vztahy. Jedná se např. o předpisy upravující přestupky, o předpisy stavební, vodohospodářské, předpisy o katastru nemovitostí, pozemkových úpravách apod., které takto upravují příslušná tzv. zvláštní správní řízení. Pojem zvláštní správní řízení se v tomto smyslu používá pro správní řízení. Jejichž úprava je výrazem kombinace obecné úpravy správního řízení a odchylek od něj, s přesností úpravy zvláštní a tzv. subsidiárním („podpůrným“) využitím s. ř.

Odchyly od obecné úpravy se nejčastěji týkají příp. specifikace vymezení tzv. účastníků správního řízení, náležitosti návrhu pro zahájení řízení, specifikace průběhu při jednání s účastníky, specifikace obsahu vlastního správního rozhodnutí apod. I v těchto případech, kde jsou pro postup správních orgánů uplatňována speciální procesní ustanovení, však zpravidla převažují co do celkové úpravy postupu procesní ustanovení s. ř.

V tomto smyslu je také obecné správní řízení a jeho úprava základem pro pochopení a zvládnutí zvláštních druhů správního řízení. To je dáno nastíněnou subsidiární funkcí, resp. povahou správního řádu, což ve své podstatě znamená, že se podle něj postupuje vždy, není-li zvláštními předpisy stanoveno jinak.⁸

Tam, kde zvláštní předpis stanoví určité odchylky od obecné procesní úpravy, není možné, jak již bylo uvedeno, postupovat jen podle procesních odchylek uvedených ve zvláštních právních předpisech, ale je nutné jejich vzájemné propojení. Mechanismus a pravidla tohoto propojení jsou předurčena zmíněnou subsidiaritou správního řádu. Rozhodující je přitom skutečnost, že správní řád je právní předpis, který upravuje správní řízení ve všech nezbytných postupových krocích od začátku až do konce, tzn., že představuje úplné schéma jednotlivých procesních institutů včetně jejich posloupnosti. Zvláštní právní předpisy naproti tomu odchylně upravují pouze to, co je třeba v tom kterém právním režimu podle názoru

⁸ SKULOVÁ, Soňa, Petr PRŮCHA, Petr HAVLAN, Jana JURNÍKOVÁ a Stanislav KADEČKA. *Správní právo procesní*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 428 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-106.

zákonodárce řešit odlišně od režimu obsaženého ve správním řádu. Odchytky tedy potom buď nahrazují některá ustanovení v obecné úpravě nebo je doplňují, rozšiřují, popřípadě zužují.

Pozornost, kterou je třeba věnovat skutečnosti, zda existuje, či neexistuje pro daný případ rozhodování ve správním řízení speciální úprava a jakým způsobem je provedena, souvisí s významem dopadu v úvahu přicházejících procesních odchylek od obecné úpravy a často i s přesným vnímáním obsahu předmětné hmotněprávní úpravy. Speciální ustanovení procesní povahy přitom můžou být obsažena nejen v tzv. hmotně právních předpisech, ale v některých případech i v tzv. organizačních a kompetenčních právních předpisech.

Pro poznání, co není ve zvláštních předpisech odchylně procesně upraveno, je tak především nutná velmi dobrá znalost právě správního řádu. Na druhé straně je však třeba opakovaně podtrhnout, že pro správné a platnému právnímu stavu odpovídající chápání správního řízení a jeho aplikaci i nadále v současné veřejné správě jen se správním řádem zdaleka vystačit nelze.

Právní úpravu správního řízení obsaženou ve správním řádu je tedy nutno vnímat jako systémovou součást širěji pojaté právní úpravy (a to nejen ve vztahu ke správnímu řádu samotnému) a vykládat ji jednak v souvislostech se zvláštními právními úpravami a jednak v souvislostech s organizačněprávní úpravou postavení příslušných orgánů veřejné správy. To nejvýrazněji platí pro úroveň obcí a krajů, kde se správní řízení převážně odehrává⁹

5. Přestupkové řízení

Přestupky se projednávají a sankce, a případně ochranná opatření, se pochopitelně ukládají ve správním řízení. Vzhledem ke specifičnosti dané materie však i přestupkový zákon věnuje úpravě procesních otázek značnou pozornost. Celá část třetí zákona č. 200/1990 Sb. je věnována právě řízení o přestupcích, přičemž ovšem není-li v přestupkovém zákoně anebo jiném zákoně, upravujícím odpovědnost za přestupky, stanoveno jinak, postupuje se podle správního řádu.¹⁰

Na základě zákona o přestupcích projednávají přestupky a rozhodují o nich obecní úřady, případně zvláštní orgány obcí. Těmi má přestupkový zákon na mysli městské části a úřady

⁹ SKULOVÁ, Soňa, Petr PRŮCHA, Petr HAVLAN, Jana JURNÍKOVÁ a Stanislav KADEČKA. *Správní právo procesní*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 428 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-106.

¹⁰ KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908.

městských částí podle předpisů upravujících postavení a veřejnou správu v hlavním městě Praze (ve smyslu zákona č. 131/2000 Sb. a Statutu hlavního města Prahy).

Kromě obecních úřadů jsou k projednání přestupků na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi příslušné orgány Policie České republiky.

Jinak přestupky projednávají správní orgány, o kterých to stanoví zákon (policie ve věcech dopravy, veterinární správy, úřady práce a řada jiných správních orgánů).

K projednání přestupku je přitom místně příslušný ten z věcně příslušných správních orgánů, v jehož obvodu byl přestupek spáchán. Nelze-li spolehlivě zjistit, kde to bylo, nebo pokud byl přestupek spáchán v cizině občanem České republiky nebo cizincem, jemuž byl povolen pobyt na jejím území, je místně příslušným ten z věcně příslušných správních orgánů, v jehož obvodu má nebo naposledy měl pachatel trvalý pobyt. Místně příslušný správní orgán může i bez souhlasu účastníka věc postoupit věcně příslušnému orgánu, v jehož obvodu se pachatel zdržuje nebo pracuje. Zvláštní zákony mohou pochopitelně stanovit i místní příslušnost odchylně. Například celní orgán projednává ty přestupky, které byly v obvodu jeho území působnosti zjištěny.

Správní orgán je sice subjektem veřejnoprávního vztahu, a tedy i každého vztahu procesního, vždy, není a nemůže být účastníkem jediným.

I v řízení o přestupcích proto logicky vystupují účastníci řízení. V přestupkovém řízení (v řízení o přestupcích) přichází v úvahu jako jeho účastník v první řadě obviněný z přestupku. Obviněný se občan (fyzická osoba), který je ze spáchání přestupku podezřelý, stává tím, že vůči němu správní orgán vykoná první správní (procesněprávní) úkon.

Jako účastník řízení může v řízení o přestupku vystupovat i poškozený. I přestupky totiž mohou (ale nemusí) mít vedle objektu (zákonem chráněného zájmu) i hmotný předmět útoku, nazývá se tento jev, který je znakem objektivní stránky přestupku, účinkem. Typickým příkladem účinku je způsobení škody (na věci, ale i na zdraví).

Byla-li někomu přestupkem způsobena majetková škoda a tato osoba výslovně uplatnila nárok na její náhradu, má v řízení o přestupcích postavení poškozeného.

Postavení účastníka má však pouze v té části řízení, kde se rozhoduje o náhradě škody (tato část řízení se nazývá řízením adhezním), a může proto podat odvolání také jen proti výrokům o náhradě škody. Pro řízení o přestupcích je navíc charakteristické, že práva poškozeného

nepřecházejí na právní nástupce. Pokud poškozený zemře, o náhradě škody už se nerozhoduje.¹¹

Účastníkem řízení je i vlastník věci, která má být zabráná) rozhodnutím o ochranném opatření lze rozhodnout o zabrání věci, nepatří-li věc vůbec pachateli, ale vyžaduje to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný důležitý obecný zájem, přičemž ovšem musí jít o věc přestupkem získanou nebo k jeho spáchání použitou). Procesní práva (včetně práva podat odvolání) má právě jenom v tom rozsahu, v jakém je rozhodováno o právním osudu jeho věci.

Vedle obviněného, poškozeného a zúčastněné osoby může být účastníkem řízení o přestupcích také navrhovatel, který podal návrh na zahájení řízení. Některé přestupky spáchané mezi osobami blízkými se totiž projednají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo jejího opatrovníka. Půjde zejména o některé přestupky proti občanskému soužití (kdy někdo jiného urazí, vydá v posměch, z nedbalosti mu ublíží na zdraví) nebo proti majetku (kdy někdo jinému zpronevěří nebo ukradne věc, podvede ho nebo úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek a podobně).

Nejde-li o přestupky, které lze projednat jen na návrh, projednávají se z úřední povinnosti. To znamená, že k zahájení správního řízení dochází v případě, kdy lze přestupek projednat jen na návrh, doručením takového návrhu správnímu orgánu, jinak však dochází k zahájení řízení úkonem správního orgánu. Podkladem pro zahájení řízení jsou nejrůznější oznámení, jež ovšem mají charakter pouhých podnětů, ale i postoupení věci jiným orgánem nebo poznatky z vlastní činnosti orgánu.

Pokud osoba podezřelá z přestupku zemřela, nedovrčila patnáctý rok věku nebo požívá diplomatických výhod a imunit, správní orgán věc odloží a řízení nezahajuje.

Věc může odložit i z jiných důvodů, například vede-li se o skutku trestní řízení nebo jestliže je sankce, jež za přestupek obviněnému hrozí, bezvýznamná vedle sankce, která mu hrozí, nebo už byla uložena v trestním řízení (v tomto případě mluvíme o tzv. faktické konsumpci), návrh na zahájení řízení byl podán opožděně, trestnost přestupku zanikla, obviněný byl již za totéž jednání postižen za disciplinární delikt a lze to považovat za dostačující v řadě dalších případů.¹²

¹¹ KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908.

¹² KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908.

Pokud dále správní orgán věc neprojedná v blokovém nebo příkazním řízení, nařídí vždy ústní jednání, k němuž přizve všechny účastníky řízení (jestliže je osoba obviněná z přestupku zastoupena, nebo je zastoupen jiný účastník řízení, třeba navrhovatel, přizve správní orgán pochopitelně i jejího zástupce, ten ovšem nikdy není stranou řízení ani jeho účastníkem, ale je právě jenom zástupcem účastníka, jehož jménem jedná). Jestliže je obviněný mladistvý (tj. ve věku od 15 do 18 let), přizve správní orgán též jeho zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany dětí.¹³

Zákon taxativně stanoví jenom dva případy, kdy je možné ústní jednání konat bez přítomnosti obviněného.

Jde o situaci, kdy se obviněný odmítne k ústnímu jednání dostavit nebo se bez omluvy nebo náležitého důvodu nedostaví, ačkoli byl řádně předvolán.

Ústní jednání je zásadně neveřejné. Jestliže jde o projednávání přestupku urážky na cti, je správní orgán povinen pokusit se uraženého a obviněného usmířit.

Řízení může vyústit buď v rozhodnutí, kterým je obviněný uznán vinný přestupkem, anebo v rozhodnutí o zastavení řízení.

Zákon v ustanovení § 78 taxativně stanoví důvody pro zastavení řízení. Lze mezi nimi v první řadě zmínit, že řízení o přestupku se zastaví, pokud se skutek nestal nebo není přestupkem nebo jej nespáchal obviněný nebo se to nepodařilo prokázat nebo tu byly důvody, pro které měla věc být odložena (osoba podezřelá z přestupku zemřela, nedovršila patnáctý rok věku nebo požívá diplomatických výhod a imunit), nebo obviněný zemřel po zahájení řízení, za přestupek již byla uložena pokuta v blokovém řízení, navrhovatel vzal návrh zpět nebo se bez řádné omluvy nedostavil, nebo se uražený a obviněný smířili a podobně. Proti rozhodnutí o zastavení řízení lze podat odvolání jen v některých případech, a sice pokud se skutek nestal nebo není přestupkem nebo jej nespáchal obviněný nebo se to nepodařilo prokázat a také v případě, kdy navrhovatel vzal návrh na zahájení řízení zpět nebo se bez řádné omluvy nedostavil k ústnímu jednání. V ostatních případech odvolání podat nelze.¹⁴

Nebylo-li řízení zastaveno, uzná správní orgán obviněného vinným z přestupku a uloží mu sankci, případně i omezující ochranné opatření. Také může výjimečně od potrestání upustit.

¹³ KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908.

¹⁴ KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908.

Proti všem výrokům takového rozhodnutí je možno podat odvolání. Toto právo mají všichni účastníci řízení a ve prospěch mladistvého obviněného i jeho zákonný zástupce a orgán sociálně právní ochrany dětí.

Odvolací řízení je ovládáno principem reformace in peius: Obviněnému tedy nelze v důsledku odvolání uložit přísnější sankci, nežli jaká mu byla uložena v řízení před správním orgánem prvního stupně. Zákaz reformace in peius se ovšem týká jenom veřejnoprávní sankce: Odvolací orgán proto třeba může v neprospěch obviněného rozhodnout jinak o náhradě škody.

Odkladný účinek odvolání proti výroku o vině a uložení sankce nelze vyloučit. V případech jiných rozhodnutí a výroků to ovšem možné je. Kdo má třeba u sebe věc důležitou pro řízení, je povinen jí vydat, nevydá-li ji, může mu být na základě rozhodnutí správního orgánu odňata. Odvolání proti rozhodnutí o odnětí věci naopak přímo ze zákona nemá.

Správní orgány ovšem podle zákona mohou o přestupku rozhodnout ve zkráceném řízení. Jeho podstatou je skutečně zkrácenost, spočívající zpravidla v nekonání ústního jednání a dalších formálních postupů. Zákon jako zkrácená řízení upravuje řízení blokové a řízení příkazní.¹⁵

Zásady řízení

Některé zásady správního řízení vycházejí již přímo z ústavní úpravy postavení veřejné správy a jejího vztahu k občanům. Zásady správního řízení jsou jednak vyjádřeny v úvodních ustanoveních správního řádu, vychází z dalších ustanovení správního řádu či jiných zákonů, případně mohou být výsledkem zobecněné soudní a správní judikatury. Jednotlivé zásady přitom nestojí izolovaně, ale vnitřně spolu souvisí, vzájemně se prolínají a doplňují. Uveďme si tedy některé z nich¹⁶.

Zásada legality: Zásada legality vyjadřuje povinnost správních orgánů postupovat v průběhu řízení v souladu se zákony a jinými právními předpisy. Rozsah této zásady je širší než u zásady zákonnosti, neboť zakotvuje povinnost správních orgánů řídit se nejen zákony, ale i ostatními právními předpisy (včetně např. práva EU). Tato zásada je považována za

¹⁵ KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908.

¹⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1792-543.

nejdůležitější, i když ve výjimečných případech může mít přednost zásada ochrany práv nabytých v dobré víře.

Zákaz zneužití správního uvážení: Správní orgán je povinen uplatňovat pravomoc pouze k těm účelům, k nimž mu byla zákonem svěřena. Tato zásada se uplatní zejména v případech, kdy zákon nestanovuje pevné pravidlo. Zatímco podle starého správního řádu bylo porušení této zásady posuzováno jako věcná nesprávnost, podle nového správního řádu bude posuzováno jako nezákonnost, což je podstatně závažnější chybou řízení.

Zásada ochrany dobré víry: Povinností správních orgánů je šetřit a dbát na práva, která byla nabyta v dobré víře. Chráněna je dobrá víra účastníků i dobrá víra dotčených osob.

Zásada subsidiarity: Smyslem této zásady je požadavek, aby správní orgány zasahovaly do práv jiných osob pouze za současného splnění těchto podmínek: stanovuje tak zákon, zásah je nezbytně nutný k dosažení účelu řízení a správní orgán nemá jinou možnost, jak dosáhnout požadovaného cíle. Naplňování této zásady má bránit šikaně ze strany správních orgánů.

Zásada nestranného postupu správního orgánu: Správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem, a neupřednostňuje zájmy žádného z účastníků ani jiné osoby.

Zásada legitimního očekávání: Správní orgán rozhoduje ve skutkově shodných nebo obdobných případech tak, aby nevznikaly nedůvodné rozdíly, takže účastníci řízení mohou očekávat, že skutkově obdobné případy budou rozhodovány obdobně.

Zásada materiální pravdy: Při uplatňování zásady materiální pravdy je úřad provádějící správní řízení povinen zjistit spolehlivě a úplně skutečný stav věci, o které má rozhodovat, aniž by se omezoval na tvrzení účastníků řízení. Proti této zásadě stojí zásada formální pravdy, ve které se úřad může při zjišťování podkladů pro rozhodnutí spokojit s tím, co uvádějí jako skutkovou podstatu strany. Správní řád je vystavěn na zásadě materiální pravdy¹⁷.

Zásada součinnosti správního orgánu s účastníky: Správní orgán postupuje v celém průběhu řízení v součinnosti s účastníky, poskytuje jim přiměřené poučení o jejich procesních i hmotných právech a umožňuje jim realizovat jejich práva.

Zásada rychlosti a procesní ekonomie: Správní orgán vyřizuje věci bez zbytečných průtahů, přičemž dbá, aby nevznikaly zbytečné náklady.

Veřejná správa jako služba: Veřejná správa je službou veřejnosti. Každý, kdo plní

¹⁷ Kvapík, J. Základní pravidla správního řízení [online]. Plzeň: Spolek Juristic, 2002. <http://spravni.juristic.cz/>

úkoly vyplývající z působnosti správního orgánu, má povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc.

Princip dobré správy: Správní orgány mezi sebou vzájemně spolupracují, aby dosáhly souladu v postupech v oblasti celé veřejné správy.

Zásada rovnosti: Účastníci řízení a dotčené osoby mají při realizaci svých procesních práv stejné postavení. Tato zásada ovšem v žádném případě nevyjadřuje rovnost hmotných ani procesních práv účastníků řízení.

Zásada nestrannosti správního orgánu: S předchozí zásadou souvisí i zásada nestrannosti správního orgánu a jeho nestranného postupu. Vyplývá z ní, že správní orgán nesmí rozhodovat ve věcech, na kterých má vlastní zájem, a nesmí zvýhodňovat některé účastníky řízení před jinými.¹⁸

¹⁸ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1792-543.

6. Blokové řízení

Blokové řízení je tzv. zkrácené řízení o přestupcích. V tomto případě se obecné správní řízení nepoužije ani subsidiárně. Provádí se v případě, kdy je přestupek spolehlivě zjištěn, nestačí domluva a pachatel přestupku je ochoten zaplatit pokutu na místě. V případě nesplnění některé z uvedených podmínek se přestupek projedná obvyklým způsobem, popř. v příkazním řízení.

Zákon o přestupcích umožňuje projednat v blokovém řízení všechny druhy přestupků. Výjimkou jsou návrhové přestupky, Jedná se o přestupky proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 písm. b) a c), § 22 odst. 1 písm. h) a přestupky proti majetku dle ust. § 50 odst. 1 přest. zák. spáchané mezi osobami blízkými, jakož i přestupky podle ust. 1. Písm. a) přest. zák.¹⁹

Uložení blokové pokuty

V blokovém řízení lze uložit pouze pokutu, nikoliv však jinou sankci. Horní hranice pokuty (pokud přestupkový nebo jiný zákon nepřipouští uložit v takovém řízení pokutu vyšší) je 1000,- Kč, u mladistvého 500,- Kč.

Pokud Přestupkový nebo jiný zákon umožňuje uložit v blokovém řízení pokutu vyšší než je 1000,- Kč, lze mladistvému uložit pokutu maximálně do výše 2000,- Kč. Blokové řízení nezná ochranná opatření ve smyslu § 16 přest. zák., tj. omezující opatření a zabránění věci. Rovněž nelze rozhodnout v tomto řízení o povinnosti nahradit náklady řízení a o nároku na náhradu škody.

Při určení výše pokuty se přihlédne k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele.

Z projevu ochoty zaplatit pokutu je zřejmé, že pachatel uznává svou vinu a že se vzdává práva odvolat. Proto zákon stanoví, že se nelze odvolat proti uložení pokuty v blokovém řízení. Uložení pokuty je věc pravomocně skončena.

¹⁹ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1.7.2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 153

Změnu nebo zrušení rozhodnutí o uložení pokuty lze dosáhnout jen v přezkumném řízení (ust. § 94 a ust. §97 spr. ř.). Přezkoumávání blokového řízení soudem ve smyslu zák. č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, nelze použít. Předpokladem takového postupu je to, aby se jednalo o rozhodnutí, které po vyčerpání řádných opravných prostředků nabylo právní moci. U blokového řízení nejsou upraveny opravné prostředky, a proto pokutu uloženou v blokovém řízení nelze soudně přezkoumávat v rámci správního soudnictví ani jiným způsobem.²⁰

Blok na pokutu na místě nezaplacenou

Nemůže-li pachatel přestupku zaplatit pokutu na místě, vydá se mu blok na pokutu na místě na zaplacenou. Zároveň je poučen o způsobu zaplacení pokuty, o lhůtě její splatnosti a o následcích nezaplacení. Převzetí tohoto bloku potvrdí pachatel přestupku na zadní straně útržku bloku.

Pokuta nezaplacená ve stanovené lhůtě se vymáhá správní exekucí (srov. ust. §105 a ust. §106 spr. ř. a ust. § 73 zák. o správě daní a poplatků).²¹

Příslušnost v blokovém řízení

Ukládat a vybírat pokuty v blokovém řízení jsou oprávněny správní orgány, v jejichž působnosti je projednávání přestupků, a osoby jimi pověřené.

Jsou to:

- a) Orgány obcí. Projednávající přestupky proti pořádku ve státní správě ve věcech, které jsou jim svěřeny, přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti majetku a přestupky proti občanskému soužití, pokud nebyly spáchány porušením obecně závazných právních předpisů o bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Nezřídí-li zastupitelstvo obce obecní policii, může pověřit pracovníky obecního úřadu úkoly k zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku v rámci své působnosti;

²⁰ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 154

²¹ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 154

- b) Obecní úřady obcí s rozšířenou působností projednávají přestupky ve věcech, které spravují a ostatní přestupky, pokud k jejich projednání nejsou příslušné jiné orgány;
- c) Orgány určené přestupkovým zákonem nebo jinými zákony. Jsou to především
1. Orgány policie projednávající přestupky uvedené v ust. § 86 písm. a) přest. zákona a ust. § 157a zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
 2. Orgány státního odborného dozoru bezpečnosti práce projednávají přestupky zahrnuté v ust. § 86 písm. b) přest. zák.,
 3. Orgány ochrany veřejného zdraví stíhající přestupky proti pořádku ve státní správě na úseku zdravotnictví (ust. § 26 odst. 2 a § 29 odst. 1 písm. a), b), c), e), f), a h) až m) přest. zák.),
 4. Strážníci obecní policie ukládají a vybírají pokuty za přestupky proti veřejnému pořádku (ust. § 47 a ust. § 48 přest. zák), proti občanskému soužití dle ust. §49 odst. 1 písm. b) a c) přest. zák., pokud jde o ublížení na zdraví z nedbalosti nebo úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním, újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku spočívajícím ve schválnostech nebo jiném hrubém jednání. Strážníci obecní policie ukládají pokuty za přestupky jejich projednávání je v působnosti obce a přestupky proti pořádku ve státní správě ve smyslu ust. § 86 písm. d) přest. zák. jde o přestupky spáchané
 - a) Neoprávněným stáním vozidla na místní komunikaci nebo jejím úseku, které lze podle nařízení obce použít ke stání jen za cenu sjednanou v souladu s cenovými předpisy a při splnění podmínek stanovených tímto nařízením,
 - b) Nedovoleným stáním nebo zastavením vozidla na pozemní komunikaci, vjezdem do míst, kde je místní nebo přechodnou úpravou provozu na pozemních komunikacích zakázáno, porušením pravidel jízdy na zvířatech na pozemních komunikacích, pohybem chodce na pozemní komunikaci odporující pravidlům provozu na pozemních komunikacích, nedovoleným způsobem použití lyží, kolečkových bruslí a podobných prostředků na chodníku a nedovoleným vedením jízdního kola nebo jízdou na něm v rozporu s pravidly provozu na pozemních komunikacích a porušením pravidel provozu na pozemních komunikacích ostatními řidiči nemotorových vozidel.

Dále řeší v blokovém řízení přestupky proti majetku (ust. § 50 přest. zák.) a přestupky podle ust. § 30 odst. 1 písm. a), c), g) až i), k) až o) na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi. Zákon o obecní policii zmocňuje strážníky též ukládat a vybírat blokové pokuty za přestupky proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu (ust. § 22 odst. 1 písm. d) přest. zák.), spáchané neuposlechnutím zákazu vyplývajícím z místní úpravy silničního provozu a za přestupky spáchané stáním vozidla na chodníku, kde to není dovoleno,

5. veterinární inspektoři projednávající přestupky dle ust. § 71 veterinárního zákona č. 166/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
6. inspektoři České inspekce životního prostředí mají oprávnění projednávat dle ust. § 8 zák. ČNR č. 282/1991 Sb. Přestupky proti pořádku ve státní správě a úseku lesního hospodářství, ochrany životního prostředí a za porušení jiných povinností v lesním hospodářství,
7. stráž přírody projednávající dle ust. § 81 zák. ČNR č. 114/1992 Sb. Přestupky na úseku ochrany přírody, ve znění pozdějších předpisů,
8. celní úřady ukládající sankce dle ust. § 295 odst. 3 celního zákona (zák. č. 13/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů),
9. lesní stráž ukládající a vybírající pokuty dle ust. § 39 odst. 2 písm. b) lesního zákona č. 289/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
10. myslivecká stráž dle ust. § 14 odst. 1 písm. j) zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti,
11. rybářská stráž dle ust. § 16 zák. č. 99/2004 Sb., o rybářství,
12. další orgány podle zvláštních právních předpisů.²²

²² ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 154-156

Bloky na pokutu

Bloky vydává Ministerstvo financí ČR. Pokud výnos pokut plyne do rozpočtu obce, odebírají se pokutové bloky u příslušného krajského úřadu, plyne-li výnos pokut do státního rozpočtu, odebírají oprávněné orgány bloky od příslušného finančního úřadu. Bloky k ukládání pokut se evidují jako příslušné zúčtovatelné tiskopisy. V případě jejich ztráty nebo odcizení je nelze odepsat. Pověřeným osobám se vydávají proti podpisu.

Pokutový blok, který se vydá pachateli přestupku je zvláštním druhem rozhodnutí o přestupku a dokladem o zaplacení pokuty. Vyznačení předepsaných údajů na pokutovém bloku uvádí pachatele, konkretizuje přestupek a je i ochranou pachatele, aby za totéž jednání nebyl v případě bezprostředně vícekrát postižen. Řádně vyplněný pokutový blok může být použit pro eventuální následné přezkoumání rozhodnutí o uložení pokuty.²³

Vzor bloku na pokutu na místě zaplacenou je přiložen jako příloha č.1.

²³ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 156

7. Pořádková pokuta

Cílem pořádkové pokuty, jakožto jednoho zajištění účelu a průběhu správního řízení. Stávající právní úprava správního řízení sjednocuje výši pořádkové pokuty s ostatními procesními předpisy a mimo jiné umožňuje, aby byly ke spolupráci donuceny například orgány právnických osob, jichž se týká kontrolní činnost některých správních orgánů. Výše ukládaných pořádkových pokut v konkrétních případech nesmí být v nepoměru k závažnosti projednávané věci.

Správní orgán může rozhodnutím uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000,- Kč tomu, kdo v řízení závažně ztěžuje jeho postup tím, že

- se bez omluvy nedostaví na předvolání ke správnímu orgánu,
- navzdory předchozímu napomenutí ruší pořádek, nebo
- neuposlechne pokynu úřední osoby

Stejnou pokutu může správní orgán uložit i tomu, kdo učiní hrubě urážlivé podání. Při stanovení výše pořádkové pokuty dbá správní orgán, aby nebyla v hrubém nepoměru k závažnosti následku a k významu předmětu řízení. Pokutu může orgán ukládat i opakovaně.

Účastníkem řízení o uložení pořádkové pokuty je pouze ta osoba, které je pořádková pokuta ukládána. Prvním úkonem v řízení věci uložení této pokuty je vydání rozhodnutí, přičemž odvolání proti rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty má vždy odkladný účinek. Správní orgán v rozhodnutí vždy odůvodní výši ukládané pokuty.

Pravomocně uloženou pořádkovou pokutu může správní orgán, který ji uložil, novým rozhodnutím prominout nebo snížit. Přihlédne přitom zejména k tomu, jak osoba, které byla pořádková pokuta uložena, plní svoje procesní povinnosti v dalším průběhu řízení.

Pořádkovou pokutu vybírá podle zákona o správě daní a poplatků ten správní orgán, který ji uložil. V řízení o uložení povinnosti je exekučním správním orgánem správní orgán, který pořádkovou pokutu uložil. Příjem z pořádkových pokut je příjmem rozpočtu, ze kterého je hrazena činnost správního orgánu, který rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty vydal.

Rozhodnutím správních orgánů o pořádkových pokutách podléhají soudnímu přezkumu podle s. ř. s.²⁴

Vzor rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty je přiložen jako příloha č. 2.

²⁴ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str 102

8. Postup ohledně pokut ukládaných Policií České republiky

Zvláštní postup je pro příslušné složky Celní správy stanoven pro příjem pokut udělených Policií České republiky.

Účelem a předmětem je stanovit závazný postup celních úřadů při evidování

a vymáhání pokut uložených Policií České republiky. Dále vnitřní předpis⁴⁶ vymezuje základní pojmy a upravuje místní příslušnost, ta je řešena de facto shodně jako v článku 3 odst. 1 vnitřního pokynu č. 120/2005; stejně tak je upraven rozsah působnosti. Poměrně podrobně vnitřní pokyn upravuje proces od uložení pokuty přes kontrolu předané evidence od Policie České republiky až po vymáhání pokuty, opravné prostředky a archivaci příslušných dokladů. Tedy není-li uložená pokuta na místě uhrazena, vydá Policie České republiky nehodnotový blok na pokutu na místě nezaplacenou. Nehodnotový blok se skládá ze dvou částí (část A, část B), přičemž část A s vyplněnými údaji je následně předána celnímu úřadu, část B náleží povinnému subjektu. Současně s nehodnotovým blokem obdrží povinný subjekt předtištěnou poštovní poukázku typu A (tyto poukázky Policie České republiky odebírá od celních úřadů). Předtištěná poukázka obsahuje číslo účtu, kam povinný subjekt uhradí pokutu. Části A hodnotových bloků předává Policii České republiky (dále jen Policie ČR) celnímu úřadu nejméně jednou za měsíc.²⁵

Celní úřad poté zkontroluje, zda nehodnotový blok obsahuje všechny nezbytné údaje, tj. podpis přestupce, kulaté razítko se státním znakem a identifikaci subjektu, tj. jméno, adresu, identifikační číslo nebo datum narození apod. Pokud nehodnotový blok uvedené náležitosti nemá, celní úřad jej zašle Policii ČR k doplnění. Policie ČR údaje na nehodnotovém bloku buď doplní, případně sdělí, že ve věci bylo rozhodnuto jinak. Žádost o doplnění údajů na nehodnotovém bloku musí vždy obsahovat poučení jak postupovat při opravách.

Celní úřady samozřejmě registrují a dále evidují povinné subjekty (poplatníky nebo také jinak plátce pokut, poplatků nebo odvodů); a příjemce, tzn. ty, kterým jsou v souladu s příslušnými zákony výnosy následně převáděny. Pokuty uložené Policií ČR jsou příjmem státního rozpočtu a nejsou dále převáděny příjemcům.

²⁵ Celní správa České republiky, služební předpis č. 121/2005, věc: Postup při příjmu pokut udělených Policií ČR, datum schválení: 28.12.2005

Předanou evidenci od Policie ČR celní úřady zpracovávají. V případě, že je na nehodnotovém bloku uvedeno pouze datum narození, jedná se o občana cizí státní příslušnosti, celní úřad provede lustraci v registru subjektů a neshodují-li se údaje s žádným již zaevidovaným subjektem, celní úřad občana cizí státní příslušnosti zaeviduje. Není-li uvedeno rodné číslo na nehodnotovém bloku a Policie ČR neuvedla rodné číslo ani do tzv. sběrného poukazu (seznam předaných pokut), pak celní úřad vyhledává subjekt v Centrální evidenci obyvatel (dále CEO). Nebyla-li osoba v CEO nalezena a její veškeré (zadané) údaje se shodují s údaji uvedenými na nehodnotovém bloku (jméno, adresa i datum narození), celní úřad nehodnotový blok vrátí zpět Policii ČR s oznámením, že se nepodařilo tuto osobu identifikovat. Pro vyhledávání občanů cizí státní příslušnosti použije celní úřad nahlížení do CEO přiměřeně. Obsahuje-li nehodnotový blok veškeré údaje, zaeviduje celní úřad pokutu subjektu do informačního systému. Celní úřad zaeviduje každou pokutu na osobní účet subjektu pod jeho ID, což může být rodné číslo, identifikační číslo nebo vlastní číslo poplatníka. Subjekt uhradí pokutu na sdělený bankovní účet, variabilním číslem je jeho rodné číslo nebo identifikační číslo, v případě občana cizí státní příslušnosti je identifikačním číslem datum narození. Pokutu uloženou nehodnotovými bloky může subjekt uhradit do patnácti dnů, ale i později v pokladně Policie ČR. Je-li pokuta tímto způsobem uhrazena, Policie ČR neprodleně o tomto podá písemnou informaci celnímu úřadu. Jedním ze způsobů úhrady je i úhrada na pokladně celního úřadu.²⁶

²⁶ Celní správa České republiky, služební předpis č. 121/2005, věc: Postup při příjmu pokut udělených Policií ČR, datum schválení: 28.12.2005

9. Vymáhání pokut

Exekuční správní orgán

Vymáhání pokut neboli vymáhání peněžitých plnění je upraveno podle § 105 a § 106 správního řádu, § 73 zák. o správě daní a poplatků a dále podle §276 a násl. o. s. ř. Pro exekuční řízení na peněžitá plnění se použijí příslušná ustanovení zákona o správě daní a poplatků (zák. č. 377/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů). V těchto případech se správní řád nepoužije ani subsidiárně. Správní řád výslovně stanoví, že věcně příslušným exekučním orgánem na peněžitá plnění je obecný správce daně místně příslušný podle zvláštního zákona. Ve smyslu § 2 písm. d) zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jsou obecným správcem daně celní úřady, pokud zákon nestanoví odchylnou právní úpravu. V mnoha případech bude exekučním orgánem pro peněžitá plnění ve smyslu ust. § 6 odst. 1 zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech. Ve znění pozdějších předpisů, finanční úřad.

Na tento exekuční orgán se mohou obrátit správní orgány, které vydaly rozhodnutí v 1. stupni nebo osoba oprávněná z exekučního titulu. Uvedené subjekty pak mohou o provedení exekuce požádat též příslušný soud nebo soudního exekutora. Je tedy na zvážení příslušných subjektů, jaké řešení zvolí. Dojde-li k souběhu žádostí o exekuci k různým exekučním subjektům, lze konkrétní řízení zahájené u každého z nich zastavit jen tehdy, pokud to zákon výslovně stanoví

Tam, kde to zákon výslovně určuje, může exekuci na peněžitá plnění provést i jiný správní orgán. Jedná se o správní orgán, který exekuční orgán vydal.

Místo obecného správce daně může exekuční řízení provést obecní nebo krajský úřad, pokud vydal rozhodnutí v 1. Stupni nebo toto rozhodnutí vydal jiný orgán územního samosprávního celku. Uvedené subjekty pak mohou provést exekuční řízení samy nebo požádat o výkon rozhodnutí příslušného správce daně. Na žádost obecního úřadu je příslušný správce daně povinen exekuční řízení provést. Zákon neuvádí krajský úřad, ale je možné počítat i se žádostí krajského úřadu.

Exekuce na peněžitá plnění se provádí srážkou ze mzdy, přikázáním pohledávky, prodejem movitých věcí nebo prodejem nemovitostí.²⁷

Exekuční výzva a exekuční příkaz

Řízení k provedení správní exekuce následuje po vzniku podkladu pro výkon rozhodnutí. Vyžaduje se podnět, který vychází buď od oprávněného účastníka řízení, nebo od přestupkového orgánu. Správní exekuce je relativně samostatnou částí celého řízení ve věci. Je proto povinností exekučního orgánu vyzvat dlužníka, aby v určené lhůtě splatil vykonatelné rozhodnutí a zaplatil pokutu a další nedoplatky (náhradu řízení a příp. náhradu škody).

Výzva musí mít náležitosti správního rozhodnutí a účastník (dlužník) se může proti výzvě odvolat. Správní orgán o odvolání rozhoduje opět formou rozhodnutí. Odvolání se podává nadřízenému správnímu orgánu a nemá odkladný účinek. Tato výzva se doručuje dle ust. § 17. Zák. o správě daní a poplatků do vlastních rukou povinného. Se zahájením exekučního výkonu nutno vyčkat až do uplynutí stanovené lhůty, v níž má dlužník možnost splnit uloženou povinnost dodatečně.

Pokud hrozí nebezpečí, že účel vymáhání bude zmařen, lze vymáhat neprodleně bez výzvy na základě exekučního příkazu.

exekuční příkaz se doručuje do vlastních rukou dlužníkovi, kterému je uloženo splnit povinnost uvedenou v exekučním příkazu. Uvedená osoba může proti exekučnímu příkazu podat námitky do 15. Dnů. O námitkách rozhodne správní orgán, který nařídil exekuci. Pokud byla exekuce nařízena bez exekuční výzvy, je proti exekučnímu příkazu přípustné odvolání jako u exekuční výzvy.²⁸

²⁷ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 234

²⁸ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 235

Exekuční prostředky

Výkon rozhodnutí na peněžitá plnění lze provést jen prostředky uvedenými v zákoně. Provádí se vydáním exekučního příkazu na

- Srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhradu za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendium apod.,
- Příkázání pohledávky z účtu dlužníka u příslušného peněžitého ústavu
- Příkázání jiné pohledávky
- Prodej movitých věcí
- Prodej nemovitostí.

Orgán provádějící exekuci nemůže k výkonu použít jiných prostředků než těch, které stanoví část šestá zákona o správě daní a poplatků a zákon o přestupcích. Rovněž výběr, který ze stanovených exekučních prostředků se použije, není ponechán zcela na vůli orgánu, který provádí výkon rozhodnutí. Má být použito prostředku, který účastníka řízení co nejméně postihuje a vede k cíli. Vykonávající orgán nemůže použít věci vůči povinnému tvrdšího prostředku, je-li zřejmé, že ke splnění povinnosti povede i prostředek mírnější. Správní orgán proto odmítne pro výkon peněžitých plnění provedení mobiliární exekuce, když účel splní příkaz k provedení srážek ze mzdy nebo příkázání pohledávky.²⁹

Exekuční náklady

Při exekuci se k dlužné částce přičítají náklady exekuce, tj. náklady za výkon zabavení, za výkon prodeje a hotové výdaje exekučního orgánu. Nákladem zabavení je náklad, na který vzniká právo v okamžiku odeslání exekučního příkazu nebo v okamžiku, kdy exekutor vstoupí do bytu, oznámí účel příchodu a začne sepsávat protokol (sepsal úvodní větu soupisu věcí). Výše činí 2% dlužné částky, nejméně však 200,-; základ se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů. Úhradu exekučních nákladů ukládá vymáhající orgán dlužníkům nebo ručitelům exekučním příkazem.

Náhrada nákladů prodeje odpovídá nákladům za prodej zabavených věcí. Nárok na ni vzniká okamžikem, kdy je zahájena dražba a sepsána úvodní věta dražebního protokolu. Výše a výpočet jsou stejné jako u nákladu zabavení. Hotovými výdaji jsou např. náklady na znalecké

²⁹ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 236

ohodnocení, úhrada za zámečnicka, skladné při úschově zabavených věcí, náklady na pronájem dražebních místností a jiné. Hotové výdaje se platí do 30 dnů od písemného sdělení jejich výše dlužníkovi. Proti rozhodnutí o náhradě hotových výdajů lze podat námitky. Rozhoduje o nich dle §52 odst. 2 zák. o správě daní a poplatků orgán, který úhradu nákladů stanoví. Částka se zadržuje z výtěžku exekuce. Náklady zabavení u téhož nedoplatku při zabavení několika způsoby nebo při opakovaném zabavení se účtují pouze jednou.³⁰

Odklad výkonu rozhodnutí a posečkání platby pokuty

Exekuční orgán může na žádost dlužníka nebo i bez žádosti odložit výkon exekuce. Děje se tak v souvislosti se žádostí o posečkání s placením pokuty, pokud by její zaplacení bylo spojeno s vážnou újmu pro dlužníka anebo není-li z jiných důvodů možné vybrat celou pokutu najednou. Dlužník může také žádat o zaplacení pokuty ve splátkách. Exekuční orgán odloží výkon rozhodnutí i bez žádosti dlužníka, pokud se šetří skutečnosti rozhodné pro částečné nebo úplné zrušení výkonu rozhodnutí.

Zahájení řízení o žádosti je podmíněno zaplacením správního poplatku ve výši 400,- Kč. Záporné vyřízení žádosti o odklad výkonu rozhodnutí a posečkání platby není důvodem pro vrácení správního poplatku.

Povolení, kterým se povoluje odklad platby pokuty, vždy stanoví podmínky. Patří mezi ně doba posečkání, určení konečného termínu platby a upozornění, že za celou dobu odložení bude vybírán úrok z odložené částky ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou zvýšené o sedm procentních bodů, platné pro první sen příslušného kalendářního pololetí. Úrok se nepředepíše, činí-li méně než 50,- Kč.

³⁰ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 245

Na posečkání platby pokuty a na odklad výkonu rozhodnutí není právní nárok.

Výjimkou je případ přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem v rámci správního soudnictví. Podle právní úpravy obsažené v zákoně č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, přezkoumávají výše uvedené rozhodnutí krajské soudy. Místně příslušný je krajský soud, v jehož obvodu je sídlo správního orgánu, který ve věci vydal rozhodnutí v posledním stupni. O žalobě ve věci přestupků rozhoduje specializovaný samosoudce.

Ve smyslu ust. § 65 s. ř. s. se může ten, komu byl uložen trest za správní delikt, domáhat žalobou upuštění od tohoto trestu nebo jeho snížení. Předpokladem podání žaloby jsou ovšem zákonné podmínky, které zákon vyžaduje. K žalobě je žalobce povinen připojit i stejnopis pravomocného rozhodnutí správního orgánu a listinné důkazy. Součástí podané žaloby je i poplatek ve výši 2000 Kč. Žaloba může být podána až po vyčerpání řádných opravných prostředků, a to ve lhůtě 2 měsíců od doručení rozhodnutí a uvedenou lhůtu nelze zmeškat.

Soud o podané žalobě může rozhodnout několika způsoby. Buď žalobu zamítne, protože není důvodná nebo přezkoumávané rozhodnutí zruší. V případě sankcí ukládaných za přestupek zkoumá soud, zda správní orgán při volném uvážení respektoval hlediska, která vedla k vydání rozhodnutí. Dojde-li soud k závěru, že uložená sankce je zjevně nepřiměřená, může rozhodnutí změnit a snížit uloženou sankci nebo vydat nové rozhodnutí, kterým od uložené sankce upouští.

Podaná žaloba nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodnutí správního orgánu. Pokud však účastník řízení požádá správní orgán o odložení výkonu rozhodnutí, správní orgán mu vyhoví. Účastník řízení může také o odložení vykonatelnosti rozhodnutí požádat soud ve smyslu ust. §73 odst. 2 s. ř. s.³¹

³¹ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 247-249

Povolení splátek na zaplacení pokuty

Správní orgán, který provádí výkon rozhodnutí, může na žádost dlužníka povolit zaplacení pokuty ve splátkách.

Učiní tak, jsou-li pro to závažné důvody, především pokud by neprodlené zaplacení bylo spojeno pro dlužníka s vážnou újmou nebo není-li z jiných důvodů možné vybrat celou pokutu najednou. Na povolení splátek není právní nárok.

Exekuční orgán povoluje splátky na přesně určenou dobu, stanoví jejich výši a určuje podmínky pro povolení. V podmínkách může být stanoveno, že dodržení lhůty pro zaplacení splátek bude znamenat pozbytí výhod srážek a dlužná částka bude splatná najednou.

Základní podmínkou přijetí žádosti je zaplacení správního poplatku ve výši 400,- Kč. V podmínkách stanoví exekuční orgán výši, termíny a celkovou dobu splátek. Zároveň určí, že za dobu spláčení zaplatí žadatel úrok, stanovený Českou národní bankou. Správní orgán předepíše úrok za celou povolenou dobu spláčení a o výši úroku vyrozumí plátce. Úrok je splatný do osmi dnů ode dne doručení platebního výměru. Nepředepíše se, pokud činí méně než 50,- Kč.

Proti rozhodnutí o povolení splátek není přípustné dovolání.³²

Nedoplatky, prominutí nedoplatku a odpis nedoplatku pro nedobytnost

Podle ustanovení § 1 zák. o správě daní a poplatků orgány, jimiž bylo svěřeno vybírání pokut apod. zvláštním zákonem (tím je v našem případě zákon o přestupcích), postupují při jejich placení a vymáhání podle části šesté tohoto zákona.

Tím lze aplikovat na vymáhání těchto pohledávek ustanovení o placení daní.

Zatímco způsob vymáhání pokut se podle zákona o správě daní a poplatků příliš neliší od exekučních norem správního řádku, přináší „daňový zákon“ věci, které nebyly dříve používány buď vůbec, nebo poměrně zřídka. Výjimkou nebylo odložení výkonu rozhodnutí, dnes označované jako posečkání zaplacení pokuty a povolení splátek. Nepoužívalo se však rozhodování o nedoplatku nebo jeho odpisu. Dnes je tento institut zaveden i pro praxi placení

³² ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 249

a vymáhání pokut. Použití penále dle ust. § 63 je vyloučeno ustanovením § 1 odst. 4 zák. o správě daní a poplatků.

Správní orgán může zcela nebo zčásti prominout nedoplatek, jestliže by jeho vymáhání způsobilo vážné ohrožení výživy dlužníka a osob odkázaných na jeho výživu, příp. i jiné hospodářské následky. Toto prominutí platí jen tehdy, pokud trvají podmínky, za nichž bylo použito. Pokud podmínky pomínou a vymáhající orgán je zjistí, vydá nové rozhodnutí, kterým stanoví novou lhůtu pro zaplacení nedoplatků. Proti tomuto rozhodnutí je možné odvolání, které má odkladný účinek.

Jinak prominutí nedoplatku může být vázáno na podmínky, zejména na povinnost úhrady části pokuty ve stanovené lhůtě. Důvody rozhodnutí se dlužníkovi nesdělují a odvolání zde není přípustné.

Správní orgán může z vlastního popudu odepsat nedoplatek (pokutu) je-li zcela nedobytný. Postupuje tak, pokud byla pohledávka bezvysledně vymáhána a další vymáhání by nesplnilo účel nebo by náklady vymáhání přesáhly jeho výtěžek, nebo by bylo spojeno se zvláštními a nepoměrnými obtížemi.

Dlužník se o odpisu pro nedobytnost nevyrozumívá. Jeho dluh trvá i nadále až do doby promlčení.³³

³³ ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1. 7. 2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652 str. 249-250

10. Zánik odpovědnosti za přestupek

Přestupek nelze projednat, uplynul-li od jeho spáchání jeden rok; nelze jej též projednat, popřípadě uloženou sankci nebo její zbytek vykonat, vztahuje-li se na přestupek amnestie.

Do běhu lhůty podle odstavce 1 se nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení podle zvláštního právního předpisu.³⁴

Důvody zániku odpovědnosti za přestupek jsou materiální povahy. Postupem času zaniká nebezpečnost a škodlivost činu pro společnost. Na druhé straně jsou zde i procesní důvody, neboť postupem času se obtížně provádí dokazování vzhledem k tomu, že se oslabuje síla důkazních prostředků.

Odpovědnost za přestupek zaniká uplynutím doby stanovené zákonem. Ustanovení o promlčení se vztahuje na všechny přestupky. Podmínkou zániku trestnosti činu je uplynutí zákonem stanovené promlčecí doby, pokud v této době nebyl přestupek projednán. Zásadně je je rozhodující doba ukončení protiprávního jednání. U přestupku pokračujícího, trvajícím a hromadného se počítá doba od jeho dokončení. V této lhůtě musí rozhodnutí o přestupku nabýt právní moci. K této otázce existují různé výklady. Někteří autoři jsou toho názoru, že rozhodnutí o přestupku může být doručeno až po jeho skončení a i celé odvolací řízení může být uskutečněno po uplynutí jednorocní lhůty.

Dojde-li k zániku odpovědnosti za přestupek, nelze pachateli uložit žádnou sankci. Uvedená roční lhůta je lhůtou prekluzivní a počíná běžet od spáchání přestupku. Prekluzivní lhůta nemůže být přerušena ani prodloužena rozhodnutím správního orgánu. Správní orgán musí k prekluzivní lhůtě přihlížet z úřední povinnosti.

Jiným způsobem řeší otázku prekluzivní lhůty některé zvláštní zákony. Např. zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřičství, ve znění pozdějších předpisů ve smyslu § 17a tohoto zákona umožňuje, aby Zeměměřičský úřad nebo inspektorát, příp. Ministerstvo obrany, uložil pokutu do 1 roku ode dne, kdy k přestupku došlo.³⁵

Obdobně stanoví plemenářský zákon v § 28, že pokutu lze uložit do 2 let ode dne, kdy inspekce zjistí protiprávní jednání, nejpozději však do 4 let ode dne, kdy k tomuto jednání došlo.

³⁴ §20 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

³⁵ KUČEROVÁ, Helena a Eva HORZINKOVÁ. *Zákon o přestupcích*. Lublaňská 61, Praha 2: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-87212-15-8. Str. 76

Celní zákon umožňuje podle § 301 zabránit zboží nebo uložení pokuty do jednoho roku ode dne, kdy se příslušný celní úřad dozvěděl, že byla porušena nebo nesplněna povinnost uložená celními předpisy, nejpozději do šesti let od spáchání celního přestupku, nebyla-li uložena sankce propadnutí zboží.

Před uplynutím jednorroční lhůty od spáchání přestupku zaniká odpovědnost za přestupek amnestií, kterou uděluje vláda České republiky. Amnestií se rozumí hromadné promíjení a zmírňování trestů, právo nařizovat, aby se nezačalo trestní řízení a pokud bylo zahájeno, aby se v něm nepokračovalo. Ve věci trestných činů uděluje amnestii rozhodnutím prezident republiky.

Amnestii ve věcech přestupků vyhláší vláda ČR usnesením ve sbírce zákonů České republiky (srov. ust. § 90 zákona o přestupcích.) Amnestií zaniká trestnost pouze u těch věcí, na které se nevztahuje zánik trestnosti z důvodu promlčení. Amnestie se vztahuje na přestupky spáchané před dnem vyhlášení amnestie, nikoliv na ty, které byly spáchany po jejím vyhlášení. Na základě vyhlášení vládní amnestie přestupků přestupkový orgán projednávané věci buď odloží (§ 66 odst. 3 písm. e) zákona o přestupcích) nebo již zahájená řízení o přestupku zastaví podle § 76 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích.

Musíme rozlišovat zánik trestnosti přestupku a zánik práva na výkon sankce. Trestnost přestupku zaniká, jestliže přestupek nebyl ve stanovené době projednán. Nebylo tedy rozhodnuto ani o vině, ani o sankci.

Zánik práva na výkon sankce přichází v úvahu, pokud jsou zde okolnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutím, kterým byla uložena sankce. Je třeba odlišovat od důvodů zániku trestnosti, které se uplatní dříve, než bylo o přestupku rozhodnuto.³⁶

I když zákon výslovně neuvádí jako důvod zániku trestnosti a zániku práva na výkon sankce smrt pachatele přestupku, je potřeba i s touto okolností počítat. Otázky související se smrtí pachatele přestupku upravuje zvláštní část zákona o přestupcích (srov. § 66 – odložení věci) a (§ 76 – zastavení řízení).

V případě, že se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení, nezapočítává se tato doba do běhu promlčecí doby. Jedná se o skutečnost, kdy se do běhu jednorroční lhůty nezapočítává doba,

³⁶ KUČEROVÁ, Helena a Eva HORZINKOVÁ. *Zákon o přestupcích*. Lublaňská 61, Praha 2: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-87212-15-8. Str. 77

po kterou se vedlo trestní řízení pro tutéž věc od zahájení trestního stíhání až do doby pravomocného rozsudku. V tomto případě se vlastně uvedená promlčecí doba staví.

Trestním řízením se rozumí řízení podle trestního řádu. Doba, po kterou bylo trestní řízení vedeno, začíná běžet dnem zahájení trestního řízení, to je dnem, kdy došlo k zahájení trestního stíhání.

Jestliže se v průběhu trestního řízení nepotvrdilo, že se jedná o trestný čin a protiprávní jednání by bylo možné posoudit jako přestupek, orgán činný v trestním řízení odevzdá věc usnesením příslušnému správnímu orgánu k dalšímu řízení. K postoupení věci může dojít již v průběhu přípravného řízení policejním orgánem nebo státním zástupcem nebo při předběžném projednání obžaloby soudem nebo konečně v hlavním líčení, kdy soud zjistí, že nejde o trestný čin, ale skutek by mohl být posouzen jako přestupek.

Správní orgán rozhoduje o přestupku až po právní moci doručeného usnesení, kterým se věc postupuje. Následující den po tomto dni, kdy byl případ předán příslušnému správnímu orgánu, začíná opět plynout doba stanovená v § 20 odst. 1 zákona o přestupcích.

Lhůta pro zánik odpovědnosti za přestupek neběží též po dobu řízení před soudem podle soudního řádu správního.³⁷

³⁷ KUČEROVÁ, Helena a Eva HORZINKOVÁ. *Zákon o přestupcích*. Lublaňská 61, Praha 2: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-87212-15-8. Str. 78

11. Závěr

V mé práci jsem se zabýval problematikou pokut ve veřejné správě. Pokuta je jednou ze čtyř sankcí, které je možné uložit za přešupek. Dalšími sankcemi jsou napomenutí, zákaz činnosti a odebrání věci. Pokuta bývá za přešupek ukládána nejčastěji. A to i přesto, že může být zásahem do základního práva, pokud se dotýká majetkových poměrů jednotlivce.

Pokuta je uložena na základě přešupkového řízení nebo řízení blokového, které jsou v práci dopodrobna rozebrány i s jejich zásadami. Zvláštností blokového řízení je fakt, že proti jeho výsledku není odvolání. Jediným možným opravným prostředkem je přezkumné řízení, což si mnohdy pachatel přešupku nemusí uvědomit.

Za zvláštní kapitolu považuji pokutu pořádkovou, která může být udělena až v průběhu správního řízení za rušení jeho průběhu.

V práci je též dopodrobna rozepsáno vymáhání peněžitých plnění, které je samo o sobě zajímavým tématem a zasloužilo by si širší zpracování. I přesto, že se na první pohled může zdát, že poslední kapitola nesouvisí přímo s pokutami, považoval jsem za důležité ji spojit právě s vymáháním pokut, protože společně se zánikem odpovědnosti zaniká i smysl vymáhání.

Účelem mé práce bylo představit problematiku pokut ve veřejné správě široké veřejnosti, která se tak může seznámit s jejich fungováním. Moje bakalářská práce naznačuje, že právní úprava je vcelku komplexní a nenašel jsem žádný nedostatek.

12. Resumé

In my work, I dealt with the issue of penalties in public administration. The fine is one of four sanctions that can be imposed for the offense. Other sanctions are admonition, prohibition and removing things. The penalty for the offense is imposed frequently. And even though there may be interference with the fundamental right if it affects the individual financial circumstances.

A penalty is imposed on the basis misdemeanor proceedings or block, which are discussed in detail in the work with their principles. The specialty block management is that it is not against the outcome of the appeal. The only possible remedy is the review procedure, which often are not aware of an offender.

In a separate chapter to consider a disciplinary penalty, which may be granted up during the administrative procedure for canceling its course.

The work is broken down in detail also enforcement of financial performance, which in itself is an interesting topic and would have deserved a wider processing. Even though at first glance it may seem that the last chapter is not directly related fines, I felt it was important to combine it with the recovery of fines, because together with the demise of a sense of responsibility terminates recovery.

The purpose of my thesis was to introduce the issue of fines in the public service to the general public, allowing them to familiarize themselves with its operation. My thesis suggests that the legislation is quite complex and I found no shortage.

13. Literatura a další použité prameny

Použitá literatura:

- Celní správa České republiky, služební předpis č. 121/2005, věc: Postup při příjmu pokut udělených Policií ČR, datum schválení: 28.12.2005
- Černý, J.; Hrozinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Linde Praha, a.s., Právnické a ekonomické
- ČERNÝ, Jan, Eva HORZINKOVÁ a Helena KUČEROVÁ. *Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů*. 11. vyd. podle platného stavu k 1.7.2009. Praha: Linde Praha, 2009, 742 p. ISBN 978-807-2017-652
- ČERVENÝ, Zdeněk a Václav ŠLAUF. *Přestupkové právo: komentář k zákonu o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 11. aktualizované vyd., podle právního stavu k 1. 11. 2003. Praha: Linde Praha, 2003, 472 p. ISBN 80-720-1397-1.
- HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Právnické učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-1792-543
- Hexnerová, I.; VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. Vyd. 1. Praha: BOVA POLYGON, 2006, 1042 s. ISBN 80-727-3134-3.
- HORZINKOVÁ, Eva a Břetislav ČECHMÁNEK. *Přestupky a správní trestání*. 4. dopl. vyd. Praha: Eurounion, 2008, 310 s. ISBN 978-807-3170-691.
- KINDL, Milan. *Základy správního práva*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 298 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-908
- KUČEROVÁ, Helena a Eva HORZINKOVÁ. *Zákon o přestupcích*. Lublaňská 61, Praha 2: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2009. ISBN 978-80-87212-15-8.
- MATES, Pavel. *Základy správního práva trestního*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, xxii, 226 p. ISBN 978-807-4003-578.
- nakladatelství a knihkupectví B. Hořínkové a J. Tuláčka, 2006; ISBN 80-720-1567-2
- POMAHAČ, Richard. *Prameny ke studiu správního práva*. Praha: Švanderlík, 1998, 224 p. ISBN 80-901-8892-3.
- SKULOVÁ, S., PRŮCHA, P., HAVLAN, P., KADEČKA, S., *Správní právo procesní*, Epolex Bohemia, s. r. o. Praha 2005, ISBN 80-210-2294-9

- SKULOVÁ, Soňa, Petr PRŮCHA, Petr HAVLAN, Jana JURNÍKOVÁ a Stanislav KADEČKA. *Správní právo procesní*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 428 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3801-106.
- Zákon č. 150/2002 Sb. soudní řád správní
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 500/2004 Sb. správní řád

Internetové zdroje:

Mvcr.cz (20. 3. 2013)

Mfcr.cz (20. 3. 2013)

vespra.sweb.cz (23. 3. 2013)

spravni.juristic.cz (24. 3. 2013)

14. **Přílohy**

Seznam příloh

1. Bloky na pokutu na místě zaplacené
2. Rozhodnutí o uložení pořádkové pokuty